

Солоненко О.М.

Національна академія внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОФІЦІЙНОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ СИЛИ

У публікації за допомогою системного аналізу обґрунтовано розуміння правових позицій, відображених у різних за юридичною природою правових документах, щодо юридичної сили. У дослідженні шляхом використання формально-логічних форм опису правових позицій щодо юридичної сили, зокрема предметної та функціональної, проаналізовано та охарактеризовано сутність властивостей і основні ознаки юридичної сили. Наведено концептуальні підходи до розуміння юридичної сили як передумови оцінювання відповідних нормативно-правових актів.

Ключові слова: правові позиції, правозастосовна діяльність, юридична підстава, юридична сила.

Постановка проблеми й актуальність теми. Актуальність цього питання пов'язана з тим, що певні нормативно-правові акти та інші юридичні документи містять у своєму тексті категорію «юридична сила», а державні органи використовують цю ж категорію у своїх актах (рішеннях).

Наприклад: ст. 8 Конституції України містить нормативне положення: «...має найвищу юридичну силу» [1]; у ст. 583 Кримінального процесуального кодексу України наведено: «...втрачає юридичну силу...» [2]; у ст. 10 Цивільного процесуального кодексу України зумовлений порядок реалізації нормативно-правових актів: «У разі невідповідності правового акта правовому акту вищої юридичної сили суд застосовує норми правового акта вищої юридичної сили...» [3]; у Законі України «Про внесення змін до деяких законів України щодо транскордонного співробітництва» від 4 вересня 2018 року № 2515-VIII вказується, що: «...всі тексти мають однакову юридичну силу» [4]; у постанові Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2014 р. № 35» від 21 листопада 2018 року № 971 зазначено: «...має таку саму юридичну силу...» [5]; у наказі Міністерства юстиції України «Про вдосконалення порядку державної реєстрації нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції України та скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правових актів» від 12 квітня 2005 року № 34/5 унормовано: «...відбувається через відсилання до інших нормативних приписів однакової або вищої юридичної сили...» [6]; у постанові Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних

послуг «Про затвердження Кодексу систем розподілу» від 14 березня 2018 року № 310, зафіксовано: «...договорів або документів, які мають вищу юридичну силу» [7]; у Постанові Судової палати з господарських справ Верховного Суду України від 14 січня 2002 року вказується: «...є офіційним кодифікованим законодавчим актом і має вищу юридичну силу, ніж Статут» [8].

Доволі показово аспект впливу юридичної сили на практичну діяльність вбачається з Регламенту Кабінету Міністрів України. Так, за результатами проведеної юридичної експертизи зазначається, чи відповідає проект акта Конституції та законам України, іншим актам вищої юридичної сили і чи узгоджується з актами законодавства такої ж юридичної сили [9].

Водночас з огляду на науковий прогрес юридичною силою наділяють не лише формальні (дійсні, письмові) юридичні документи, а й електронні дані (набрання електронними даними юридичної сили [10]), що свідчить про дедалі зростаючу роль категорії «юридична сила» у житті держави та суспільства. Отже, характеристика властивостей цієї категорії, виявлення її ознак на прикладі юридичних документів значно сприятимуть удосконаленню правореалізаційної діяльності зокрема й побудові правової держави в Україні загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження правових позицій та сукупності ознак щодо юридичної сили на основі практичних юридичних документів не мало особливого поширення в наукових публікаціях. Так, різні підходи до визначення категорії «юридична сила» досліджувалися в наукових працях Л. Белкіна, В. Гапотія, О. Дашковської, Г. Дутки, Є. Євгра-

фова, М. Козюбри, А. Колодія, Л. Луць, А. Мірошніченка, Н. Пархоменко, І. Погрібного, Н. Пронюк, П. Рабіновича, О. Скакун, Ю. Тихомирова, М. Цвіка, О. Ющика та інших.

Можна відмітити таку тенденцію, за якої в публікаціях більша увага приділялась теоретичним міркуванням розуміння та окремих ознак категорії «юридична сила». Проте вивчення лише кількох ознак цього правового явища з-поміж усієї їх сукупності без аналізу крізь призму практичних правових позицій не дає повного, об'єктивного про нього уявлення.

Мета статті – проаналізувати практичні правові позиції щодо юридичної сили. Отже, завданням є виявлення властивостей юридичної сили і на цій основі виокремлення та характеристика головних ознак юридичної сили у нормотворчій та правозастосовній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Нормотворча та правозастосовна практика у правовій системі нашої держави має нині певні напрацювання щодо легальної інтерпретації категорії «юридична сила».

Сьогодні в Україні офіційна інтерпретація категорії «юридична сила» зафіксована у національному стандарті України «Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять» (ДСТУ 2732 : 2004). Зокрема, юридична сила (службового документа) – це властивість службового документа, надана чинним законодавством, яка є підставою для вирішення правових питань, здійснювати правове регулювання і (або) управлінські функції. Водночас необхідно зазначити, що юридична сила забезпечується реквізитом¹. Підпис (службового документа) як реквізит є єдиним чи одним із реквізитів (наприклад, резолюція), що надає документові юридичної сили [11].

На нашу думку, в контекст розуміння категорії «юридична сила» вкладено іменник – «властивість». Як зазначає В. Свириденко, властивість – це філософська категорія, що позначає таку особливість об'єкта, способу його буття, що притаманна об'єкту як самототожній цілості, дає змогу його ідентифікувати й відрізнити від інших об'єктів або встановлювати його схожість (тотожність) з іншими об'єктами. Властивість слід відрізнити від ознаки, яка виконує функцію певного знака, що співвідноситься з об'єктом і вказує на те, чим є цей об'єкт, які його властивості. Ознака може бути проявом властивості і в такому разі цей

прояв сприймається як знак, що містить інформацію про об'єкт. Саме категорія «властивість» дає можливість сприймати світ як універсум, в якому існує впорядкованість, системність, раціональність, закономірність [12, с. 95].

Отже, «властивість» – це багатозначний термін, що залежно від контексту може означати: 1) прояв у взаємодії із суб'єктом притаманної об'єкту якості; 2) відмінна особливість, характерна ознака об'єкта. Водночас нашу увагу привертає функціональність терміна «ознака», адже за її допомогою можна отримати інформацію про змістовні властивості категорії «юридична сила».

В основі концепції правової природи «юридичної сили» (службового документа) лежить положення про те, що вона (юридична сила як властивість) надана чинним законодавством, у чому вбачається, що юридична сила має об'єктивно похідний характер від нормативно-правових актів (актів позитивного права), забезпечуване суб'єктивним правом та юридичним обов'язком уповноваженої особи (підписом, відповідним реквізитом), в результаті чого між законодавством та юридичною силою виникає каузальний² зв'язок. У цьому сенсі законодавство постає причиною іншого правового явища – юридичної сили (наслідку). Водночас перше передує другому в часі та є необхідною умовою (підставою) для виникнення або зміни другого, тобто причина (законодавство) породжує наслідок (юридичну силу).

На нашу думку, «надання» та «забезпечення» юридичної сили також зумовлене вимогами процедурних моментів формалізації відповідного тексту.

Певного судження потребує унормування того, що юридична сила є «підставою». У теорії права юридичну підставу визначають як сукупність передбачених правом обставин, умов, фактів і передумов, що забезпечують настання юридичних наслідків [13]. Тобто «підстава» є полісистемним* явищем, яке можна розглядати у різних аспектах.

При цьому теоретики права зауважують, що юридична підстава має нормативне закріплення, визначений зміст, вичерпний характер, враховує особливості певного випадку та породжує юридичні наслідки. Підстава може мати регулятивний чи охоронний характер. У сфері регулювання

¹ Реквізит (службового документа) – інформація, зафіксована в службовому документі для надання йому юридичної сили.

² Казуальний – об'єктив, зв'язок між явищами, коли одне явище (причина) породжує, зумовлює виникнення іншого явища (наслідку).

* Полісистемність – цілісна сукупність, об'єднання частин у цілому, кожна з частин є системою.

суспільних відносин підстава забезпечує настання наслідків, пов'язаних із використанням наданого права, дотриманням заборони чи виконанням покладеного обов'язку, є причиною для прийняття регулятивного правозастосовного акта. Серед *регулятивних* розрізняють підстави: виникнення правовідносин; виникнення зобов'язань; недійсності угоди; виникнення права власності; укладення шлюбу та інші. Підстави у сфері *правоохоронних відносин* передбачають встановлення можливостей захисту чи відновлення порушеного права та настання юридичної відповідальності. Серед *охоронних* визначають підстави: позову; притягнення до юридичної відповідальності; настання юридичної відповідальності тощо [13]. Отже, з точки зору вчених підстави поділяються на: регулятивні та охоронні; матеріальні та юридичні.

Водночас у теорії права вирізняють два види передумов: 1) *матеріальні* (загальні), у вузькому значенні – певні інтереси або блага, що зв'язують суб'єктів права (не менше двох) як учасників правовідносин, у широкому – система соціальних, економічних, політичних, ідеологічних обставин, що призводять до об'єктивної потреби у правовому регулюванні суспільних відносин; встановлення доцільних відносин між суб'єктами через надання їм юридичних прав, повноважень (посадовим особам), а також покладання юридичних обов'язків і відповідальності; 2) *юридичні* (спеціальні): норма права; правосуб'єктність (праводієздатність); юридичний факт (може розглядатися і як передумова правовідносин, і як їх структурний елемент). Двом видам передумов виникнення правовідносин відповідають два види їх змісту: 1) *матеріальний* – реальні дії, пов'язані з використанням і здійсненням суб'єктивних юридичних прав і суб'єктивних юридичних обов'язків; фактична поведінка (дія чи бездіяльність), яку правомочна особа може, а правозобов'язана повинна здійснити; 2) *юридичний* – суб'єктивне юридичне право, повноваження, суб'єктивний юридичний обов'язок, юридична відповідальність [14].

Отже, з наведеного емпіричного³ рівня знань та цитованих наукових позицій теоретиків права та із здійсненого системного аналізу впливає те, що «юридична сила як властивість, яка є підставою для вирішення правових питань, здійснювати правове регулювання і (або) управлінські функції» може розглядатися як регулятивна, охоронна, матеріальна та (або) юридична підстава.

³ Рівня пізнавального процесу, що дає знання тих закономірних зв'язків і відношень, які виявляються через аналіз безпосередніх даних.

Судова гілка державної влади України у своїй правозастосовній практиці також використовує категорію «юридична сила». Так, Одеський окружний адміністративний суд зазначає, що юридична сила – це специфічна властивість нормативно-правових актів, яка відображає їхнє співвідношення і взаємозалежність за формальною обов'язковістю та визначається місцем правотворчого органу в апараті держави. За юридичною силою нормативно-правові акти поділяються на законодавчі акти та підзаконні нормативно-правові акти. Закон – це нормативно-правовий акт органу законодавчої влади держави або народу, що приймається та змінюється в особливому порядку, регламентує найважливіші суспільні відносини і має найвищу юридичну силу щодо всіх інших нормативно-правових актів. Підзаконні нормативно-правові акти – це нормативні акти компетентних органів, що видаються на підставі закону, відповідно до закону, для його виконання і не повинні суперечити йому. Отже, підзаконність нормативно-правових актів не означає їх меншої юридичної обов'язковості. Проте юридична сила підзаконних нормативно-правових актів не має такої самої загальності й верховенства, що властиві законам. Підзаконні нормативно-правові акти посідають важливе місце в усій системі нормативного регулювання, оскільки забезпечують виконання законів шляхом конкретизованого нормативного регулювання всього комплексу суспільних відносин. Підзаконні нормативно-правові акти є чітко визначеною ієрархічною системою, у якій кожний елемент відрізняється один від одного за юридичною силою. Юридична сила підзаконних нормативних актів залежить від становища органів держави, які видають ці акти, їх компетенції, а також характеру і призначення самих актів [15].

Зважаючи на наведену практичну правову позицію суду, слід зазначити, що офіційна інтерпретація юридичної сили в акті судової гілки влади зводиться не лише до наведення певних характерних ознак нормативно-правових актів (формальна обов'язковість), а й до використання юридичної сили як одного з критеріїв їх класифікації (поділ на законодавчі акти та підзаконні нормативно-правові акти). При цьому, на нашу думку, юридична сила корелюється зі становищем (місцем) органів держави і органів місцевого самоврядування, які видають ці акти, їх компетенцією [16, с. 127–134], а також характером і призначенням нормативно-правових актів, що детермінує види юридичної сили (наприклад, найвища юридична сила, вища юридична сила).

У питанні «співвідношення», тобто взаємного зв'язку (залежності) та «взаємозалежності» (взаємозв'язку, залежності, кореляції), зумовлюється ранг відповідного юридичного документа, а отже, встановлюється ієрархія, тобто система підпорядкованості юридичних документів.

Водночас дискусійним є положення про те, що «...юридична сила підзаконних нормативно-правових актів не має такої ж загальності та верховенства, як це властиво законам. Тобто до правової характеристики властивостей «юридичної сили» застосовуються такі ознаки, як «загальність» та «верховенство».

Необхідно зауважити, що загальність – це одна з властивостей такої юридичної категорії, як «нормативність», що своєю чергою є характеристикою «юридичної норми» та «нормативно-правового акта».

Нормативність означає, що юридична норма як державно-владне веління закріплює загальні, основні риси, ознаки суспільних відносин і підлягає обов'язковому виконанню або дотриманню суб'єктами конкретних правовідносин. Нормативність є також найважливішою властивістю нормативних правових актів, оскільки нормативні правові акти регулюють суспільні відносини. Нормативний правовий акт має загальний характер, який проявляється у тому, що містить загальні приписи у вигляді норм права, а також розрахований на багаторазове застосування [17].

Стосовно категорії «верховенство» необхідно зазначити, що юридично верховенство як властивість законодавчого акта передбачає, по-перше, його особливу (вищу) правову силу, по-друге, пряму залежність подальшої нормотворчості від приписів конституційних норм. Останнє має своїм наслідком те, що норми конституції постають джерелом усього нормативно-правового регулювання в державі лише тими органами і в тому порядку, які передбачені конституцією [18, с. 74–75].

Принцип верховенства закону ґрунтується на Конституції України, яка як Основний Закон закладає базу для визнання принципу верховенства закону в правовій системі. Цей принцип полягає в тому, що закон має перевагу над рішенням виконавчої влади, яка повинна керуватись законом у своїх діях, не може втручатись у сферу законодавчого регулювання, сферу громадянських прав, не маючи на те особливих повноважень. Закон також має перевагу над рішенням органів правосуддя, які повинні поважати й дотримуватись законів [19].

Таким чином, на нашу думку, загальність та верховенство – це швидше властивості відпо-

відних нормативно-правових актів. У цьому разі юридична сила породжує таку їх властивість, як верховенство. Ступінь юридичної сили демонструє рівень підпорядкованості цього акта іншим нормативним актам, встановлює не лише його місце розташування, а й роль в ієрархії нормативно-правових актів.

Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики у листі «Щодо удосконалення практики застосування підзаконних нормативно-правових актів» від 2 лютого 2009 року № 960-7-5/16 зазначає: «...юридична сила закону – це специфічна властивість закону та інших нормативно-правових актів. Вона визначається політичною силою, місцем і значенням, повноваженнями тих державних органів, які видають їх. Юридична сила або ієрархія нормативних актів визначається ієрархією державних органів і їх підпорядкуванням. За юридичною силою норми класифікують на законодавчі, що вміщуються у тексті закону та мають вищу юридичну силу, і норми підзаконних актів, які приймаються державно-владними структурами на основі, на виконання і відповідно до закону (норми, вміщені у постанові Кабінету Міністрів України чи указі Президента України). Усі закони мають вищу юридичну силу, яка виявляється в тому, що: а) ніхто, крім органів законодавчої влади, парламенту і народу в процесі законодавчого референдуму, не може приймати закони, змінювати чи скасовувати їх; б) Конституційний Суд України може визнати закон України чи його окреме положення неконституційним; в) усі інші нормативно-правові акти повинні видаватися відповідно до законів; г) у разі колізій між нормами закону та підзаконного нормативно-правового акта діють норми закону; г) тільки законодавчий орган може потвердити чи не потвердити прийняття закону при поверненні його президентом у разі відкладного вето. Підзаконні нормативно-правові акти – це результат нормотворчої діяльності компетентних органів держави (їх посадових осіб), уповноважених на те державою громадських об'єднань з установами впровадження в дію, зміни і скасування нормативних письмових документів, що розвивають чи деталізують окремі положення законів. Первинність закону проявляється в тому, що він служить базисом для нормотворчої і для державних органів, і для суб'єктів безпосереднього народовладдя. Враховуючи зазначене, при виникненні суперечності норм підзаконного нормативно-правового акта нормам закону Держспоживстандартом України у

правозастосовній практиці застосовуються норми закону, оскільки норми закону мають вищу юридичну силу по відношенню до норм нормативно-правових актів» [20].

Наведена практична правова позиція вказує: юридична сила як специфічна властивість визначається місцем і значенням, повноваженнями тих державних органів, що видають нормативно-правові акти. Водночас юридична сила ототожнюється з ієрархією нормативних актів та є (у наведеному документі) критерієм класифікації норм.

Характерними виявами ознак вищої юридичної сили є: а) ніхто, крім органів законодавчої влади, парламенту і народу в процесі законодавчого референдуму, не може приймати закони, змінювати чи скасовувати їх; б) Конституційний Суд України може визнати закон України чи його окреме положення неконституційним; в) усі інші нормативно-правові акти повинні видаватися відповідно до законів; г) у разі колізій між нормами закону та підзаконного нормативно-правового акта діють норми закону; ґ) тільки законодавчий орган може потвердити чи не потвердити прийняття закону при поверненні його президентом у разі відкладного вето. Тобто наведено саме характеристику ознак «вищої» юридичної сили, а не категорії «юридична сила».

Заслугове на увагу Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 року № 9 [21]. Так, у п. 2 Суд роз'яснив, що оскільки Конституція України, як зазначено в її ст. 8, має найвищу юридичну силу, а її норми є нормами прямої дії, суди при розгляді конкретних справ мають оцінювати зміст будь-якого закону чи іншого нормативно-правового акта з точки зору його відповідності Конституції України і в усіх необхідних випадках застосовувати Основний Закон України як акт прямої дії. Відповідно до п. 5 судам необхідно виходити з того, що нормативно-правові акти будь-якого державного чи іншого органу (акти Президента України, постанови Верховної Ради України, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи рішення Ради міністрів Автономної Республіки Крим, акти органів місцевого самоврядування, накази та інструкції міністерств і відомств, накази керівників підприємств, установ та організацій тощо) підлягають оцінці на відповідність як Конституції України, так і закону України. Якщо при розгляді справи буде встановлено, що нормативно-правовий акт, який підлягав

застосуванню, не відповідає чи суперечить законі, суд зобов'язаний застосувати закон, який регулює ці правовідносини.

Із контексту цієї Постанови у загальному аспекті випливає, що юридична сила пояснює дію принципу процесуальної активності в діяльності судів під час розгляду конкретних справ та зумовлює потребу в оцінюванні змісту будь-якого закону чи іншого нормативно-правового акта з точки зору його відповідності акту (актам) вищої юридичної сили. Водночас судам необхідно виходити з того, що підзаконні нормативно-правові акти також підлягають оцінюванню на відповідність не лише Конституції, а й закону України. Цей процесуальний контекст судової постанови, на наше переконання, містить вказівку на внутрішню процедурну форму діяльності суду, що зумовлена категорією «юридична сила», як «запит (формулювання своєї інформаційної потреби) на оцінювання», та вказує швидше на те, як саме суди повинні приймати рішення у разі колізії нормативно-правових актів різної юридичної сили, а не на те, які це мають бути рішення (задовольнити чи відхилити).

Зазначимо, оцінюванню підлягають лише закони чи інші нормативно-правові акти з точки зору відповідності, які формально не визнані Конституційним Судом України неконституційними, а отже, у разі їх відповідності практично можуть застосовуватись судами.

У цьому сенсі кожний суд, по-перше, постає як незалежний повноправний експерт щодо оцінювання нормативно-правових актів на предмет їх відповідності Конституції України та (або) закону України, зокрема, щодо дотримання принципів верховенства права та верховенства закону, по-друге, не створює нових обов'язкових юридичних норм, по-третє, оцінювання має здійснюватися лише в межах конкретних справ, які розглядає суд до прийняття рішення у справі, по-четверте, висновки стосовно оцінювання не мають преюдиціального характеру.

Отже, оцінювання змісту будь-якого закону чи іншого нормативно-правового акта з точки зору відповідності має дихотомічну суть. По-перше, таке оцінювання зумовлене юридичною силою (як запит), по-друге, зумовлює процесуальні дії щодо аналізу відповідної правової інформації для її використання та об'єктивно вказує на те, що оцінювання взагалі є необхідним елементом процесу прийняття судових рішень.

Одним із прикладів практичної реалізації судом наведених раніше положень є Постанова

Колегії суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України від 26 лютого 2013 року, в якій у мотивувальній частині зазначено: «Враховуючи наведене та виходячи із загальних засад пріоритетності законів над підзаконними актами, при вирішенні цього спору пріоритетними є норми Закону № 400/97-ВР» [22].

Отже, оцінювання змісту будь-якого закону чи іншого нормативно-правового акта з точки зору відповідності полягає не лише в тому, щоб формально-логічно тлумачити той правовий матеріал, що лежить в основі майбутнього правозастосування; оцінювання має сприяти розумінню, наскільки зовнішньо та внутрішньо він (правовий матеріал) є несуперечливим у дотриманні судом принципів верховенства права та верховенства закону.

Ми переконані, неухильне дотримання принципів верховенства права та верховенства закону покликане забезпечити права і свободи людини в усіх сферах життя, а з боку підвладних – повагу до законів і органів влади та їх посадових осіб. За такого розуміння сила держави, на якій вона ґрунтується, законна лише в тому разі, якщо вона застосовується у строгій відповідності з правом, якщо вона цілковито слугує йому. Водночас закон, зобов'язуючи окремого громадянина до дотримання загальноприйнятих правил поведінки, чітко окреслює межі прерогатив держави стосовно індивідуальної свободи. Отже, принцип верховенства закону вимагає, щоб діяльність усіх органів державної влади здійснювалась на правовій основі та відповідала умовам легітимності [23, с. 30–34].

Таким чином, юридична сила постає у формі передумови оцінювання відповідних нормативно-правових актів. Таким чином, оцінювання є однією з основ судової аргументації у процесуальному аспекті прийняття судового рішення та змістовною формою передбачення юридичних матеріальних і нематеріальних наслідків.

Висновки. Завершуючи та підсумовуючи здійснений нами системний аналіз, вважаємо за доцільне наголосити на такому. Використовуючи у своєму дослідженні практичний матеріал, ми застосовували також теоретичні розробки вчених,

симбіоз яких дав нам змогу в більш широкому форматі проаналізувати практичні правові позиції щодо категорії «юридична сила».

З системно проаналізованих практичних правових позицій впливає те, що в основі концепції правової природи «юридичної сили» лежить положення про те, що вона (юридична сила як властивість) надана чинним законодавством, і в цьому вбачається, що юридична сила має об'єктивно похідний характер від нормативно-правових актів (актів позитивного права).

Враховуючи практичні правові позиції суду, необхідно зазначити, що офіційна інтерпретація юридичної сили у відповідних актах судової гілки влади зводиться до використання юридичної сили як одного з критеріїв їх класифікації (поділ на законодавчі акти та підзаконні нормативно-правові акти). При цьому юридична сила корелюється зі становищем (місцем) органів держави, а також характером і призначенням нормативно-правових актів, що детермінує види юридичної сили (найвища юридична сила, вища юридична сила). Тобто юридична сила як специфічна властивість визначається місцем і повноваженнями тих державних органів, що видають нормативно-правові акти.

Водночас слід наголосити, що юридична сила постає у формі передумови (запиту – формулювання своєї правової інформаційної потреби) для судового оцінювання відповідних нормативно-правових актів з метою уникнення помилкових обґрунтувань та висновків у судових рішеннях.

Вважаємо, що контекст та досягнуті результати дослідження зумовлюють широкий діапазон перспектив для подальшого аналізу. А наукове вивчення цього питання у майбутньому сприятиме не лише кращому розумінню поняття, властивостей, ознак, змісту та сутності категорії «юридична сила», а й удосконаленню правозастосовної діяльності. Сподіваємось, що перспективними питаннями майбутніх наукових напрямів досліджень можуть стати аспекти співвідношення категорії «юридична сила» та принципів «верховенства права» та «верховенства закону», проблеми визначення та закріплення на рівні закону категорії «юридична сила» тощо.

Список літератури:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 09.01.2019).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651–VI. *Урядовий кур'єр* від 06.06.2012 р. № 99. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/conv/print> (дата звернення: 09.01.2019).

3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618–IV. *Голос України* від 18.05.2004 р. № 89. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/conv/print> (дата звернення: 10.01.2019).
4. Про внесення змін до деяких законів України щодо транскордонного співробітництва : Закон України від 04.09.2018 р. № 2515–VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 43. ст. 343. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2515-19> (дата звернення: 10.09.2019).
5. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2014 р. № 358 : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2018 р. № 971. *Урядовий кур'єр* від 01.12.2018 р. № 227. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971-2018-%D0%BF/conv/print> (дата звернення: 10.01.2019).
6. Про вдосконалення порядку державної реєстрації нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції України та скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правових актів : наказ Міністерства юстиції України від 12.04.2005 р. № 34/5 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0381-05/conv> (дата звернення: 09.01.2019).
7. Про затвердження Кодексу систем розподілу : постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 14.03.2018 р. № 310. *Урядовий кур'єр* від 18.04.2018. № 75. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0310874-18/conv> (дата звернення: 10.01.2019).
8. Постанова Судової палати з господарських справ Верховного Суду України від 14.01.2002 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0047700-02> (дата звернення: 11.01.2019).
9. Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 р. № 950. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF/conv> (дата звернення: 11.01.2019).
10. Деякі питання документування управлінської діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 55. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF#n593> (дата звернення: 11.01.2019).
11. ДСТУ 2732:2004. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення. – Введ. 2004-05-28. Київ : Держспоживстандарт України, 2005. 32 с. URL: <http://ru.calameo.com/books/001800980e932cdf991d4> (дата звернення: 12.01.2019).
12. Свириденко В. Властивість. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (голова редакції) та ін. ; Л.В. Озадовська, Н.П. Поліщук (наукові редактори) ; І.О. Покаржевська (художнє оформлення). Київ : Абрис, 2002. 742 с.
13. Шемшученко Ю.С. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Ю.С. Шемшученко. Київ : Укр. енцикл., 1998. URL: <http://cyclop.com.ua/content/view/920/58/1/9/> (дата звернення: 12.01.2019).
14. Гіда Є.О., Білозьоров Є.М. Теорія держави та права: підруч. / за заг. ред. Є.О. Гіди. Київ : ФОРМ О.С. Ліпкан, 2011. 576 с. URL: http://pidruchniki.ws/1405100345080/pravo/pravovi_vidnosini_sferi_pravoohoronnoyi_diyalnosti#391. Заголовок з екрану (дата звернення: 12.01.2019).
15. Постанова Одеського окружного адміністративного суду від 13.03.2012 р. у справі № 2а/1570/10129/2011 URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/22112644> (дата звернення 12.01.2019).
16. Солоненко О.М. Теоретико-правова конструкція поняття «компетенція місцевого самоврядування». *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України*. 2002. № 3. С. 127–134.
17. Лысенко В.А., Крамской И.С., Рязанова Н.А. Особенности нормативно-правового акта как источника российского права. *Вестник экономики, права и социологии*. 2015. № 4. С. 43–45.
18. Законотворчество в Российской Федерации (научно-практическое и учебное пособие) / под ред. А.С. Пиголкина. Москва : Формула права, 2000. С. 608.
19. Гапотій В.Д. Верховенство права: сучасні наукові концепції : моногр. Мелітополь : Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2016. 194 с. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/1899/> (дата звернення: 11.01.2019).
20. Щодо удосконалення практики застосування підзаконних нормативно-правових актів : лист Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 02.02.2009 р. № 960-7-5/16. URL: <http://cons.parus.ua/map/doc/05XSF27006/Schodo-udoshkonalennya-praktiki-zastosuvannya-pidzakonnikh-normativnopravovikh-aktiv.html> (дата звернення: 11.01.2019).
21. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя : постанова Пленуму Верховного Суду України від 01.11.1996 р. № 9. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96> (дата звернення: 12.01.2019).
22. Постанова Колегії суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду від 26.02.2013 р. URL: http://www.vaas.gov.ua/files/jurisprudence/vsu/10/10_1/21-29a13.rtf (дата звернення 12.01.2019).
23. Пильгун Н.В., Рошук М.В. Реалізація принципу верховенства права як необхідна умова побудови правової держави. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2012. № 4. С. 30–34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2012_4_8 (дата звернення: 12.01.2019).

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ОФИЦИАЛЬНОЙ ИНТЕРПРЕТАЦИИ ЮРИДИЧЕСКОЙ СИЛЫ

В публикации с помощью системного анализа обосновано понимание правовых позиций в отношении юридической силы, которые отражены в разных по юридической природе правовых документах. В процессе исследования, путём использования формально-логических форм описания правовых позиций в отношении юридической силы, в частности предметной и функциональной, проанализирована сущность свойств и охарактеризованы основные признаки юридической силы. Приведены концептуальные подходы к пониманию юридической силы как предпосылки оценивания соответствующих нормативно-правовых актов.

Ключевые слова: правовые позиции, правоприменительная деятельность, юридическая сила, юридическое основание.

SOME ISSUES RELATED TO THE OFFICIAL INTERPRETATION OF THE LEGAL FORCE

The publication, using systematic analysis, substantiates the understanding of legal positions on legal force, which are reflected in various legal documents of a legal nature. In the study, through the use of formally-logical forms of description of legal positions regarding the legal force, in particular objective and functional, the essence of the properties and the main features of legal force are analyzed and characterized. Conceptual approaches to the understanding of legal force as a prerequisite for the assessment of relevant normative legal acts are presented.

Key words: legal position, law-enforcement activity, legal ground, legal force.